1872. IV. évfolyam. 88. szám. Csütörtök, május 2.

Előfizetési árak:
Helyben és postán küldve.
Egy évre 10 frt — kr. ½ évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz, Vecsey-ház földszint a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.
A debreczeni baloldali párt közlönye.
Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő kozlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok semadatnak vissza.

Olvassunk a sorok közt.

*** Egy tudós mondá, hogy a szavak nem egyebek, mint arravaló eszközök, hogy általok a gondolatok elleplezessenek.

E tant vallja a mi kormányunk is.

Nagyon élesen kilátszik ez az ujabban kiadott rendeletekből, melyekben a hangzatos szavak épen az erély példájaképen tüntettetnek fel.

Miniszter, királyi főügyész és még isten tudja ki, — megfeszitették erejöket, hogy a félénk nép füleit telekiabálják, hogy valamikép a „gonosz“ ellenzék utjaira ne tévelyegjenek.

Egy rendelet szerint, még csak gyüléskezni sem lehet már szabadon, mert ha ily alkalommal valaki a „magas“ kormány érdeke ellenében izgat, az rögtön elfogatik s legalább a választások idejére ártalmatlanná tétetik.

A mit csak emberi elme kigondolhat, mindenre hozatott rendszabály, hogy a netalán fenyegetett „rend és csend“ lehetőleg megóvassék — a választási mozgalmak alkalmával.

Az alispántól az utósó napszámosig — mindenki börtönre vettethetik, ha nyugtalankodni merészelne.

Hatalom adatott „a kormány közegeinek,“ a törvényhatósági tisztviselőket beiátásuk szerint csilapitani és megfenyitni.

De arról nem olvasunk sehol, hogy a kormánybivatalnokok fék telenkedéseinek meggátlása kire volna bizva?

Pedig, ha valahol, épen e részben kellene a legerélyesebb rendszabályokat alkotni.

Mert hiszen, a törvény eltiltja ugyan a kormányhivatalnokok egy részét, nogy politikai testületek érdekeibe ne avatkozzanak, s a párttekinteteket mindig távol tartsák magukt61.

Azonban a törvény csak a papiron létezik; az élet nem tanuskodik arról, hogy az illetők a törvény ez intézkedését kellő tiszteletben tartanák.

Sőt inkább, ugy látszik, hogy az érintett törvény épen a párturalom fentartása végett alkottatott — a kormány előre kifőzött terve szerint.

Bizonyitja ezt a mindennapi tapasztalás.

Nem elég, hogy például a főispánok politikai pártállást foglalnak, természetesen a kormány mellett, és ezt a hatalom behunyt szemmel nézi, — hanem még maga a kormány is ösztönzi arra mintegy az illetőket, hogy az uralkodó többség érdekében mindent elkövessenek.

Épen azért hallgatnak erről a rendeletek, s e hallgatásban rejlik az ujabb — utasitás.

Ezenkivül még más dolgokat is lehet olvasni a közelebbi rémes rendeletek sorai közt.

Jónak látta a belügyér mindenről intézkedni a választásokra nézve. Csak egy dolgot felejtett ki, a mi pedig oly fontos, hogy annak elmellőzését nem lehet egyszerüen a feledékenységnek róvni fel.

A vesztegetés és itatás nem tiltatik.

E tekintetben pedig szomoru példák állanak előttünk a multból.

A társadalomba annyira befurakodott már a vesztegetés mételye, hogy azt egy önérzetes kormány sem nézhetné el tétlenül.

És nálunk e részben épen a hatalom részéről adatik a példa. A kormánypárt az, mely szentesité mintegy a lélekvásárlást, az emberinem méltóságának e rut lealacsonyitását.

Legyen elég ez állitásunk igazolása végett a közelmultból csak a Besze törvényszéki elnök esetére utalnunk.

És a kormány e társadalmi bajt épen nem akarja orvosolni; sőt hallgatólagosan megengedi ezt — saját pártjának. Ezt kell következtetnünk eddigi rendeleteiből.

Utóbb kibocsátott ukázaiban még a törvény szavait is ismétli, és a vesztegetést egy szóval sem érinti.

A megvesztegetett szolgalelkek pedig gyenge támaszai a hatalomnak.

Ezeket olvastuk mi ki a hirhedt rendeletek sorai közül.

De mindezen müveletekkel bátran merünk szembeszállni. Egy fegyverünk van még ez alattomos intézkedések ellenében.

Ez az öntudat.

És e fegyvert a szolgai meghunyászkodás nem fogja megrozsdásitni soha.

— **A király** szombaton indul az alföldre; Bécsből ma este szándékozott eljönni.

— **A hütlenséggel vádolt** munkások perében — mint előre jeleztük, — tegnap reggel mondatott ki az itélet a következőleg: „Policzer Zsigmond, Külföldi Viktor, Farkas Károly, Ihringer Antal, Svobopa Lajos, és Eszel András az ellenök felhozott és az ország közállapota ellen intézett bünmerénylet által elkövetettnek állitott hütlenség vádja alól, ezen bünselekvény tényálladékának hiányából felmentettek s egyszersmind az ezen vád iránt elővizsgálatba szintén bevont Schäffler s a többi fent irt ellenében a bünfenyitő eljárás megszüntetik. Ellenben Policzer Zsigmond kisczelli születésü, 20 éves, izr. nőtlen, magántanitó az ellene külön vádkép felhozott és a kir. felség elleni bünselekvény által elkövetett hütlenség bünében bünösnek találtatik és ezért a ápr. hó 29-ig tartott vizsgálati fogságának büntetésül lett beszámitásán kivül, még a jelen itélet jogerőre emelkedéséről számitandó 6 havi börtönnel fenyittetik s egyszersmind az elhasznált és elhasználandó rabtartási költségek fizetésében elmarasztaltatik.

— **A 48 dik honvédzászlóalj** lobogójának ünnepélyes felavatása e hó 5-én lesz Miskolczon.

— **Kudlich János**, ki 1848-ban először inditványozta Ausztriában a robot és tized eltörlését, s nemzetünk törekvései iránt akkor is meleg rokonszenvvel viseltetett, Amerikából Linzbe érkezett, hol ünnepélyesen fogadtatott — az alkotmányos párt által.

— **A szent székhez** rendkivüli nagy követté Kübeck Alajos neveztetett ki.

— **A fővárosban** roszul állhat a kormánypárt szénája. A Radocza és Lipthay párt még sem békült ki. Most már kuldöttségek által alkudoznak.

— **Ferencz József** király fogadtatása fölött a miniszterek román nem tudnak megegyezni; némelyek azt akarják, hogy a fejedelem maga személyesen üdvözölje a királyt, miként ezelőtt nem rég Sándor czárt; többen csak küldöttség által akarják fogadtatni a királyt.

— **Romániában** Károly fejedelem maga czáfolta meg azon hirt, mintha országát elhagyni és leköszönni volna szándoka. Születésnapján miniszterei üdvözlő távsürgönyt küldöttek hozzá Galatzba; s ő válaszában kijelentette, hogy ugy saját, mint családja érdekei őt Romániához füzik, melytől semmi esemény vagy ármány nem lesz képes őt elszakitani.

A debreczeni ref. felső leányiskola ügyében készült küldöttségi javaslat.

(Vége.)

4., Az egyháztanácsnak a felső leányiskolára vonatkozó sarkalatos végzései ezek:

a) Rendszeresen csak olyan leányok vétessenek fel, kik a négy elemi osztályt bevégezték.

b) Kivételesen megengedtetik, hogy olyanok felvétessenek, kik a négy elemi osztály közül egyiknek vagy másiknak tantárgyait tanulják.

c) Bevétethetnek olyanok is, kik az iskolai tantárgyakat nem tanulják, csupán a nyelvek és női munka tanulása végett járnak be.

d) Megengedtetik, hogy az intézet vezetője nála lakó növendékeket teljes ellátásra felvehessen, az illető két fél közötti szerződés szerint.

Mi ezen végzések szellemével s irányelveivel egyezőleg ugy okoskodunk s azt itéljük:

a) hogy a felső leányiskola a dolog természete szerint rendes növendékekül csakolyan leányokat vehet fel, a kik akár az utczai leányiskolák közül valamelyikben, akár magántanitás után az elemi négy osztály tantárgyait megtanulták és azokból a felvételi vizsgát letették.

b) Minthogy a felső leányiskolai intézetbe jelenleg felvett növendékek között vannak többen, kik a négy elemi osztály egyik vagy másik tanévét végezik; és mivel remélni lehet, hogy a városban levő magánintézetekbe járó több ily növendék hozatik által a felső leányiskolába: ugy okoskodunk és azt itéljük; hogy felső leányiskolai épületben egy előkészitő iskola volna, elmulhatatlanul tel állitandó és berendezendő, melynek növendékei külön tanitóval és külön helyiségben végezzék az illető tanévök tantárgyait.

Mivel pedig ezen iskola csak mint a felsőbb leányiskola előkészitő osztálya tekintendő: a dolog természete szerint az ingyen iskoláztatás jótéteményére igényt nem tarthat; hanem szükségeskép a növendékek által fizetett évi tandijból tartandó fenn.

Az előkészitő iskolát illetőleg mind a tanterem, mind az illető tanitó lakosztálya igen czélszerüen berendezhető a Halmágyiféle háznál a kereszt épületben. A tanitó évi fizetése teljesbizottsággal kitelik az előkészitő iskolába jövendő növendékek tandijából. Ugyan is, ha az előkészitő iskola tanárának évi fizetését 1000 ftban állapitjuk meg, azt 50 növendék teljesen fedezi, ennyit pedig — ha azon iskola vezetésére egy kitünő, alkalmas tanitó választatik, teljes bizonysággal remélhetünk.

Azt azonban lelkiismeretes meggyőződésképen kinyilatkoztatjuk, hogy a felső leányiskola biztos jövendője s teljes felvirágzása csak is oly módon eszközölhető, ha az előkészitő iskola, mint szerves rész csatoltatik amahoz. Mert csak is igy lehet remélni azt, hogy a városi magán növeldében jelenleg is 80—100 ig tanuló ilyen kis leány, ami egyházi intézetünkbe adassanak, — mindjárt a kezdő években és időről időre kellő számu növendékek lépjenek át a felső leányiskolába.

Épen olyan szükségesnek itéljük, hogy a felső leányiskola a mostani két osztályon tul még két osztálylyal felfelé neveltessék.

Ugyanis, az egész intézet főhiánya és sarkalatos hibája abban állott és áll, hogy a szülék és gyermekeik, a most létező két osztálynak két évre terjedő tanfolyama alatt, semmiféle tekintetben sem érhettek czélt. Mert noha kevesebb tantárgy vétetett fel, mint mennyit csak az országos törvény is kiván a felsőbb iskolára nézve: e kevesebb tantárgyat is erősen össze kellett zsufolni a két éves tanfolyamra; a mi pedig a német nyelvet, női munkákat, zenét, rajzot stb. illeti: ezeket két év alatt, kielégitőleg s kellőleg megtanulni physicai lehetetlenség. Mig ellenben, ha egy előkészülő iskola, mint szerves rész mellé, a felső négyosztály, mint másik szervesrész egyesittetik: ezáltal az intézet egy oly egészszé válik, melyben mind a tantárgyak czélszerüleg beosztbatók és mégis tanithatók, mind a nyelvet, zenét stb. stb. már az alsó illetőleg előkészitő iskolában elkezdhetik és a következő években kellőleg be is végezhetik a növendékek.

Mindaddig, mig az intézet igy szervezve nem lesz: kényszerülve lesznek a szülék gyermekeiket magán növeldékbe adni; minthogy az emlitett tárgyakra nézve korán kezdeni a tanitást, és a szülék az időt el nem veszteget hetik annyivalinkább, mert ezen tárgyakra nézve a későbbi tanitás helyre nem pótolhatja azon éveket, melyek a gyakorlásra okvetlenül szükségesek. És itt van tényleg oka azon fájdalmas tapasztalatnak, hogy reform hitsorsosaink gyermekei 80—100 számmal vannak a magánnöveldékben; kik aztán a dolog természete szerint ott folytatják továbbra is a tanulást, kiket pedig az egyháznak a maga intézete számára megkell nyernie. Igy az egyház intézete népes és virágzó — a leánygyermekek növeltetése minden szempontból czélszerü lesz; a szülék pedig felényit vagy harmadrésznyit fognak fizetni, a mennyiben a magánnöveldékben 6—9 ftig fizetnek havonként; és igy egy évre 60—90 ftig, mig nálunk a legnagyobb összeg 30 fra megy. Figyelmet érdemlő körülmény az is, hogy idővel együtt növén, mind a házbér, mind az élelmezés drágasága: a magán növeldék tulajdonosai folytonosan emelni kénytelenek a tandijat.

Egyébiránt nem szenved kétséget, hogy bárminő legyen is ez intézetnek szervezete, szóról szóra igaz marad az 1863 évi decemberben 21-kén e felső leányiskolára nézve beterjesztett jelentésnek következő passusa:

„A tanitóban kell azon lelki adományoknak meglenni, melynél fogva a növendékekre ugy erkölcsileg, mint szellemileg hatni s ezeknek szivöket lelköket, oda, hova kivántatik, hajtani s általában az egész intézetben oly szellemet teremteni képes legyen, hogy ez által az intézet hiressé, keresetté, épen azért virágzóvá váljék. Mert a tanitó és nevelő intézetek bármennyire gazdagon adományozva, számos tanitókkal s taneszközökkel ellátva legyenek is: mindezek csak müszervek, melyekbe a lelket, egy arra kellő tehetségekkel ellátott közvetlen vezérlő vagy tanitó adhatja.“

Ezen czáfolhatatlan igazság vezet minket arra, hogy a munkafelosztás nagy elvét ez intézet körül is ajánlatba hozzuk. Tudniillik, hogy ha talalunk egy olyan tanárt, ki mind maga mind neje képes az intézetben czélszerü müködésre: ilyet igyekezzünk megnyerni; —

Hogy ha ilyet nem találnánk: biztosan remélhetjük, hogy külön a tantárgyak tanitására egy alkalmas tanárt, és külön a női munkák tanitására egy alkalmas nőt nyerhetünk, mely esetben a felügyelet a körülmények szerint leszen módositandó.

c., Azon szokást, hogy némely leányok ez intézetet csupán varró intézetnek használják: teljesen megszüntetendőnek véleményezzük; mert a felső leányiskolának feladata, hogy a növendékek a kor igényeinek, és a társadalom kivánalmainak megfelelőleg tanittassanak, a tantárgyakban és női munkákban együttesen.

d., A kosztra és teljes ellátásra felvételt továbbra is meghagyandónak véleményezzük, és azt az intézet vezetője, s az illető szülék közötti egyezkedésre hagyjuk.

Jegyzet.

1, Minthogy a következő tanévben csak is az eddigi két felső osztály létesithető: e két osztályra nézve a tanterv ugy marad, a mint most megállapitva van, azon megjegyzéssel, hogy időközben több jóravaló kézikönyv jelenvén meg, ezek közől a legalkalmasabbakat a felügyelő bizottság a választandó tanárral együtt szemelje ki.

Továbbá hogy a női munkákra nézve az egész müvelt világban elfogadtatott osztály rendszer vétetett fogganatba, melyre nézve egy programmot van szerencsénk mellékelni.

2., Francia nyelv, zene és táncz, mint nem rendes és kötelezett tantárgyak, külön dijjért tanittatnak.

3., Mihelyt ezen előterjesztés a n. t. és tek. egyházi közgyülés által elfogadtatik és végrehajtása elrendeltetik: azonnal pályázat hirdetendő a tanári állomásra. A pályázni kivánók tanitói és nevelési képességükről szóló bizonyitványnyal felszerelt folyamodványukat f. é. junius 1-sö napjáig beküldeni tartoznak, a nevelésügyi szakbizottság n. t. elnökéhez.

4., A felső leányiskola épületén a tisztitáson és szükséges reparátión kivül okvetlenül kell azt eszközölni, hogy a szobák és termek nagyobb világosságot nyerjenek részint az által, hogy a meglevő ablakok belvilága dőlt alakban vágva szélesbittessék.

Az előkészitő iskolához igen czélszerü módositást és átalakitást lehet tenni, a most épen semmi haszonra sem forditott kereszt épületen és mellette levő kamarákon. Lesz itt mind a tanitónak kényelmes lakhelye, mind a tanitványoknak czélszerü tágas iskolája.

A módositást és átalakitást illetőleg szakértők véleményét kell meghallgatnunk. Kelt Debreczenben 1772 évi április hó 18-dik napján tartott küldöttségi értekezletből Könyves Tóth Mihály küldöttségi tag s elnök. — Balogh Ferencz s. k. — Tóth József m. k. — Beke Mihály m. k. — Telegdi László — Varga Lajos. — Jegyzette dr. Palay Miklós egyháztanácsos.

Az 1872 április 27 tartott nevelésügyi szakosztályi gyülés ezen inditványt magaévá tette azon megjegyzésekkel: 1., hogy a választandó igazgatótanárnak neje legyen; 2., hogy azon esetben ha a választandó igazgató tanárnak neje nem volna alkalmas a női munkák tanitására akkor arra egy alkalmas nő választassék az igazgató ajánlatara; és annak az intézet helyiségében alkalmas lakhely rendeztessék be.

Külföld.

\+ **Spanyolország**. A carlista felkelés vége felé közelg. Jóllehet az ország összes püspökei pártolják, s a papság által regóta elbutitott s most felizgatott nép is hozzászit, a kormány erélye nem sokára teljes győzelmet fog aratni fölötte. Erkölcsi csatavesztései egyre szaporodnak; előbb az alphonsisták, majd a köztársaságiak, legujabban pedig a radikalisok forditottak hátat neki. Serrano tábornok ügyes mozdulatai folytán pedig egyetlen egy erőd birtokába sem jöhettek még a felkelők. Ezért apró kegyetlenkedésben töltik boszujokat s a kézrekerített hivatalnokokat irgalmatlanul megölik. — Egyébiránt a szerencsetlen országot már megint uj veszély fenyegeti; Cuba szigetén ismét lázadás ütött ki, még pedig oly mérvben, mely az északamerikai államok beavatkozását könnyen vonhatja maga után. — Pénzügyi állapota kétségbeesett; a kormány az államkötvények kamatleszállitásának tervével foglalkozik, s ha ezt kiviszi, az ország hitele menthetlenül oda vész.

\+ **Anglia**. Gladstone minisztériumának egén ismét a hü többség napja ragyog. A fenyegetés, hogy a kormánytól visszalép, szétoszlatta azon tekintélyes pártot, mely Fawreett szabadelvü inditványát pártolta. Gladstone örököse okvetlenül a conservativ Disraeli lett volna; s minthogy ettől a liberalis párt irtódzik, a két baj közül a kisebbiket választva, elejtette a dublini egyetem átalakitására vonatkozó inditványt. Gladstone tekintélyét az utolsó napokban tetemesen emelték azon hirek, melyek szerint Északamerika az „Alabama“ ügyben engedni fog az angol kormány követeléseinek.

\+ **Franczia ország**. Gambetta szónoki babérjai a nemzetgyülés jobboldali képviselőit, oly nyugtalanságba ejtették, hogy Lyonban tartott beszédére vonatkozólag interpellálta a minisztert, a lyoni polgármester részvéte miatt egy Gambetta tiszteletére rendezett banketten. A miniszter azon nyilatkozatával megnyugtatta az állandó köztársaság rémje által üldözött monarchistákat, hogy ő is roszalja a közigazgatási tisztviselők részvétét politikai banketekben.

— **Németországban** az ujjáalakulás müvét a szellem fegyvereivel fejezik be. E héten nyitották meg ujból a strassburgi egyetemet, mint azon egyetlen egyetemet, mely nem egyes államé, hanem az egész Németországé. Némethon minden vidékéből jött számos küldöttség emelte az ünnepély diszét, de a fran-

TÁRCZA.

EGY NEMESEMBER LEÁNYA

Regény három kötetben.

Irta **Schwartz Mária Zsófia.**

Első rész.

(Folytatás.)

Mig ilyes dolgok felől beszélgettek, melyek felett az ifju sziv annyira örvend, egy kocsi mellett haladtak el, melybe épen egy előkelő ur akart beülni.

Sem Sorenza, sem Arthur nem figyeltek a kocsira, mely a Jakabutczában egy ház előtt állott, bár igen közel haladtak el a mellett; de annak tulajdonosa, kinek figyelmét nem kötötte le vidám beszélgetés, megpillantotta a két gyermeket, s ezek látása kellemetlen meglepetést okozott neki. A helyett, hogy a kocsiba, melynek hágcsóján lábát már rátette, beült volna, visszalépett, s az inashoz fordulva mondá:

„Hajtass haza a kocsival, én gyalog megyek.“

Aztán követé Arthurt és Sorenzát, a nélkül azonban, hogy boérte volna őket.

Bizonyos távolságban követte lépteiket, mig Sorenza és Arthur a kapuban egymástól elbucsuztak.

Nem messze a kaputól megállott, de a mint a leány eltünt, előre lépett, ugy hogy Arthur midőn megfordult, szemtől szemben állott vele. —

„Papa!“ kiáltott fel Arthur megrettenve. „Mit csinálsz te itt?“ kérdé a gr. ránczbaszedett homlokkal.

„Én? sétálok.“

„Igen, s a mint veszem észre, fiatal leányokkal. Ismered azon leányt, a kit kisértél?“

„Igen. Különben nem kisértem volna.“

„Ugy? A mint látom kissé daczosan felelsz; de hagyd azt abban, s feleli becsületesen, őszintén.“

„Haragszik papa?“

„Azt hiszem nem neked kell kérdéseket tenni, hanem nekem. Hol ismerkedtél meg vele?“

„Nehány nap előtt elejtette fátyolát, én felemeltem, és . . . ?“

„Aztán találkát adtatok egymásnak?“

„Arra nem volt szükségünk. Tudtam, hogy szerdán és szombaton rajzolni jár B— tanárhoz, s én e napokon, ha Karlsbergből haza jövök, erre veszem utamat, hogy haza kisérhessem.“

„No, ez épen a legrövidebb ut arra nézve, hogy az ember Karlsbergből az uj Königsholmbrücken utczába jusson„ miután épen a királydomb közelében lakol, s a mellett még ide szükség sétálnod? Mindezt valószinüleg azért teszed, mert a leányt igen csunyanak találod.“

„Épen ellenkezőleg,“ felelé Arthur nevetve. „Igy hát nem less ellenedre, ha bemutatnak neki.“

„Papa tehát ismeri?“

Arthur homlokán sötét láng röpült át.

„Kövess!“

A gr. ugyanazon kapun lépett be, a melyen Sorenza eltünt. Arthur hallgatva követte őt, szive azonban hangosan dobogott. Csakugy forgott a szegény fiatal ember feje s atyját folytonosan zaklatá:

„Hogy és mi módon ismeri őt a papa?“

A mint a második emeletre feljutottak, a gróf egy ajtónál csengetett, mely tüstént megnyilt, s Sorenza állott előttük, ki épen most tette le köpenyét és kalapját. Üde arcza körül világos barna fürtei hullámzottak.

„Ó, a gróf!“ kiáltá az öröm kifejezésével, de még is ugy, hogy az némileg a félelemhez is hasonlitott. Visszahuzódott, s erősen elpirult, a mint Arthurt megpillantotta, ki épen oly zavarba látszott lenni, mint ő.

A gróf, fiától kisérve a folyosón át egy kis terembe ment, hol egy idősebb nő ült és vart. Felállott, s hideg udvariassággal üdvözölte a grófot.

„Fiam, — Madam Toll“ mutatá be a gr. őket egymásnak.

Arthur meghajtotta magát, mire a Toll asszony valami semmit mondó udvariassággal felelt. —

Aztán Sorenzához fordult, s annak kezét a következő szavak kiséretében fogta meg.

„Ime Arthur, ez itt Sorenza, az én leányom!“

Ha az ifjunak egy Medusa fejet mutattak volna, vagy arczul csapják, az nem gyakorolhatott volna rá sörnyübb hatást.

Viruló arczái elhalványodtak, s könybe lábbadt szemekkel tekintett a fiatal leányra.

A gróf tekintete fián nyugodott, s igen jól észrevette szavai hatását. Sorenzára a gr. szavai inkább kellemes, mint kellemetlen hatást tettek, s ő mosolygva nyujtott kezet Arthurnak. —

„Nos, Arthur, hát nem fogez egy barátságos szót szólani Sorenzához?“ kérdé őt a gróf.

A leghevesebb fájdalom érzetével ragadta meg Arthur a felé nyujtott kezet, de nem volt képes arra, hogy egy szót ellebbentsen ajkairól.

A gróf Toll asszonyhoz fordult, s elkezdett beszélni Sorenza tanulmányairól, s arról, hogy a grófné Sorenzát a nyáron át a háshoz akarja venni, s a szép időszakot D— Königshofban fogják tölteni.

Toll asszony egyszerü válaszokat adott, s a mint a gróf Sorenza rajzolatait megtekintette, a két ur távozott.

Arthur egy szót sem szólott, hanem halványan, hallgatagon ült egy ablak előtt. Egész kinézése oly benső fájdalomra mutatott, melyet csak erőszakos erőfeszitéssel tudott visszatartani, mert az könyekben akart kitörni.

Hallgatva haladtak az apa és fiu egymásmellett a kapitányutczában a grófi ház felé.

Arthur nem intézett kérdést apjához. Érezte, hogy a visszatartott könyzápor, melyet Mars leendő fia nem tartott illőnek magához, az első kisértetnél, a midőn szólani akar, megered: s a gróf, ki eléggé ismerte az emberi szivet, hogy fiának időre van szüksége, megmagához jön azon esésből, melyet ő idézett elő.

A mint a kapun át haladtak, a gr. mondá:

„Hogy Sorenza az en leányom, az titok, s arról hallgatnod kell. Remélem, hogy bár fiatal vagy, de mégis mint született Eldon megfogod őrizni bizalmamat.

„Hallgatni fogok,“ volt a felelet, melyet gróf Arthur nagy erőfeszitéssel tudott kimondani. — . . .

(Folyt. következik.)

czia családok tüntetve távol tartották magukat. A strassburgi egyetem nem sokára első helyet fog elfoglalni az egyetemek között, mert Németország leghiresebb tanárai hivattak meg a tanszékekre.

UJDONSAGOK.

* **Kiss Lajos** a II-ik választó kerület volt képviselője ma d. e. tartotta a városház nagy tanácstermében számoló beszédét. Előadta a baloldalnak az egész országgyülésen folytatott magatartását, a nevezetesebb kérdések körüli eljárását, valamint a Debreczen város részéről az országgyüléshez beadott kérvények ügyállását. Beszéde több izben éljenzéssel fogadtatott. Nagy Ferencz volt tanácsnok a választókerület nevében kifejezte megelégedését s a képviselőjelöltség ellvállalása iránti óhajtását; mire Kiss Lajos a jelöltséget elfogadta, s igérte, hogy a jövő országgyülés teendői iránti nézeteit később részletesen kifejtendi. E szerint K. L. a II-dik választókerület jelöltjéül kikiáltatott.

* **Molnár Györgyöt** csakugyan képviselőjelöltül választá a h. nánási választókerület; ő a jelöltséget, a tegnap ide érkezett 7 tagu küldöttség előtt el is fogadta, s a legközelebbi vasárnapon fogja Nánáson programmját elmondani. Egyébiránt a lapokban ide vonatkozólag tett közlemények folytán jónak látjuk megjegyezni, hogy Molnár György Debreczenben a baloldali pártnak, a gazdasági egyletnek s az ipar és kereskedelmi banknak elnöke, Debreczen város törvényhatósági képviselője, s az országos és a helyi ügyek körül tevékenységének, szép tehetségeinek folyvást kiváló bizonyitványait adta.

* **Fráter Imre** a székelyhidi választó kerület volt képviselője hétfőn tartotta meg a kerület székhelyén képviselői jelentését; nagy számu nép gyült össze a környékből hallgatni a régi honatyák egyik leglelkesebbjének beszédét. — F r á t e r Imre meleg hangon üdvözölte választóit, majd az országgyülés folyama alatt egyes kérdésekben történt eljárásáról adott számot; élénk szinekben s meggyőző érveléssel tüntette fel pártja — az ellenzék — következetességét, elvhüségét és szabadelvüségét. A mesterileg kidolgozott beszédet a választók lelkes éljenei többször szakiták félbe. Végül a derék férfiu szivélyesen megköszöné a polgároknak benne öszpontosult bizalmát, és mivel e bizalmat t ö b b é el nem fogadhatja, ajánlá maga helyett jelöltül N a g y Györgyöt. A választók részéről F r á t e r iránt a müködésével való teljes megelégedés kinyilvánittatott, s ismét felkéretett a jelöltség elfogadására, de ő megmaradt előbbi elhatározása mellett. Igy aztán N a g y György kiáltatott ki jelöltül, ki programmját azonnal előterjeszté, melyet a polgárság rendkivüli lelkesedéssel fogadott, egyszersmind elhatározta a választó polgárság, hogy mind a F r á t e r, mind a N a g y beszédét kinyomatja, s a választók közt kedves emlékül szétosztja.

* **Debreczen város történelme** szerzőjének Szücs Istvánnak a városi tanács 1000 frt t i s z t e l e t d i j t véleményez adatni, illetőleg a nyomtatási költségekből ennyit elengedtetni, elismerés és buzditásképen. A tanácsi vélemény, azt hiszszük, a közgyülés által is elfogadtatik, a hová a vélemény fölterjesztetni rendeltetett.

* **A helybeli** távirdai igazgatóságot ujolag figyelmeztetjük, hogy táviratainkra — a t. cz közönség érdekéből — nagyobb gondot forditson. Egymásután két izben esett meg, hogy a Pesten jókor feltett tavirataink ide érkeztök után e g y ó r a m u l t á n kézbesittetvén, lapunkból kimaradtak. Azt hiszszük, hogy a távirdai hivatalnokok is a közönséget szolgálják; tehát a hirlapolvasó közönség iránt is tartoznak gyorsan és pontosan eljárni kötelességökben. — Ha az igazgatóság azt véli, hogy a sajtó panaszát füle mellett könnyedén elbocsáthatja, más orvoslási módhoz leszünk kénytelenek folyamodni.

* **A gözteglagyár** ügye nem halad előre. Pedig e vállalat mielőbb létrehozása égető szükség a városi lakosságra nézve. Ugy tudjuk, hogy a városi hatóság is hajlandónak nyilatkozott a szükséges földnek használatra átengedése iránt. Miben rejlik tehát a késedelem oka? (B e k ü l d e t e t t.)

* **Szinházunkban** hetfőn tartatik meg az utósó előadás a sziniidényben. Hogy mit fognak előadni? — az még, mint sok más, a szinfalak titka.

* **A jogasz segélyző-egylet** választmánya határozatából az egyl. közgyülésnek is megegyezésével közölni kivánom azon egyének neveit, kik — mint az egyletnek volt tagjai, annak kisebb-nagyobb összeggel — kárt és kellemetlenséget okoztak; hogy más eszköz nem létében a közvélemény itélete által kényszerittessenek a kártéritésre. Ezek: Tóth Ágoston 1 j., Sebestyén István 1 j., Simon Viktor 1 j., Kestenbaum József 1 j., Leffkovics Lajos 1 j. Debreczen. 1872. május 1.

B u d a y János, egyl. jegyző.

* **Szinészeink** — megfogyva bár, de törve nem, — a jövő kedden fognak átrándulni Nagyváradra, s először e hó 9 én mutatják be magukat, mikor a „Stricke“ adatik elő. Bizony ennél jobb darabbal is köszönthetnének be.

* **Szüléknek.** A föiskolában levő szoktató iskola ma nyittatott meg; figyelmeztetjük azért a szüléket, kik gyermekeiket ez iskolába szándékoznak járatni, hogy azokat mielőbb jelentsék be az illető iskola helyiségében G y ő r i József tanitónál.

* **A föiskolai** „tüzoltó egylet“ az utóbbi tüzvészek alkalmával tanusitott erélyes és buzgó müködéseért a várostól jutalmat fog nyerni. A derék egylet ezt bizonyára meg is érdemli.

* **Ma ujra mogkondultak** a vészharangok, de ezuttal nem volt komolyabb baj, mert csak egy kémény gyuladt ki. A közönség bejárta a várost keresni a tüzet, mig aztán a csizmadiaszin udvarán levő házban rákadtak. Egy pinczeszobából ment fel a tüz, mit az ott lakó nő hirtelen észrevevén, a kemenczét elbontotta, a csöveket kivitte a falból, a falat pedig bemeszelte, hogy semmi ne láttassék; és tagadta, hogy onnan eredt volna, még akkor is, midőn a kürtő nyilásán czikáztak a tüzszikrák.

* **A „Tisza Kalmán“** tiszteletére adandó társas ebédre alá lehet irni M a k ó István és S z e p e s s y Antal kereskedéseiben.

* **Két olasz** születésü egyén szökött meg közelebb Nyiregyházáról s városunk felé vették utjokat; gondolhatni, hogy a jó madarak nem üres kézzel jöttek el. Elfogatásuk iránt itt megtétettek a rendőri intézkedések.

* **A tegnapi** pótsorozásra nem négy, mint irtuk, hanem öt hadkötelezett ifju jelent meg; közülök csak kettő találtatott alkalmasnak s ezek a honvédséghez osztattak be.

* **A debreczeni ipar- és kereskedelmi bank** pénztár forgalmi kimutatása az 1872-ik évi április hóról. B e v é t e l: Pénzkészlet márt 31 ről 6300. 10, kifizetett váltók 197,647. 23, kifizetett előleg 5370., kamatok 7411. 13, részletfizetésre aladott sorsjegyek 1812. 75, Jutalékok 1. 05, kamatozó betétek 51,085. 54, érczpénzeladás 1264. 64, értékpapireladás 1723. 68, részvényátirási dij 2., folyószámla betétek 133.018. 82, alapitási költség megtérítése 1. 20, előleg bélyeg 47. 40, nyomtatvány 5. 20, 405,690. 74. K i a d á s. Leszámitolt váltókra 215.447. 33, leszámitolt előlegekre 3860., kamatokra 626. 95, részletfizetések után megtéritett kamat 27. 54, tiszti fizetésekre 710. 34. kamatozó betétek visszafizetésére 74868. 78, érczpénzvásárlásra 503 80, értékpapirvásárlásra 6060. 29, szelvényvásárlásra 707. 75, 1869—70-iki osztalékra 40., 1871 ik évi osztalékra 10575., folzó számlára 44970. 04. pénztári jegyek visszaváltására 11500., ½ évi házbérbe 200., nyomtatványokra 11., üzleti költségre 37. 36, szenvedő előlegek visszafizetésére 100., előleg bélyegre 47. 40, pénzmaradvány május 1-re 25.397. 16. Összesen, 405,690· 74.

* **Megkaptuk** az országos magyar iparegyesület mult évi jelentését, mely az április 28-ki közgyülésen olvastatott fel. E füzet minden esetre kimeritő tájékozást nyujt a társulat multjáról és vagyoni állásáról.

* **A helybeli** gazdák közül többen jártak fel mostanában az érmelléki hegyekre, s onnan azon szomoru hirt hozzák, hogy az idei termésre nem a legkedvezőbb kilátás mutatkozik; a bor ára emelkedett.

* **Kártyabarlangnak** jött nyomára közelebb a rendőrség a péterfai külvároson; a helyiség tulajdonosa hazardjátékért már két izben megintetett s most harmadszor már el nem kerüli a szigoru büntetést.

* **A satorleltörö** czigányok nyoma egészen Szalacsig vezetett, s az ide való uj magyarokra van az erős gyanu, egyébiránt a vizsgálat erélyesen foly, s remélhetőleg nem sokára ki fog derülni az egész tényállás.

Szinházi szemle.

H é t f ő n, april 29-én „Haramiák“. A régi szereposztás előnyös változást szenvedett az által, hogy Amália szerepét Szakál Rózsa játszta — helyes felfogással, benső érzelemmel. Moor Károly Mándoky legjobb alakitásai közé tartozik s ez estve is nagy tetszést aratott. Rónai tulzott. Közönség csekély számmal.

K e d d e n, april. 30. „Zsidónő“ utolsó operai előadásul. Az ostor nagyot csattant végén. Ily szép sikerrel még nem hallottuk ez operát előadni. Valamennyi szereplő hangja minden képességével hozzájárult az eredményhez; s nemcsak bucsu, hanem érdem-tapsok, melyekkel M á n d o k y n é, Tannerné és Dalfy többizben kitüntetve lettek. Mándokiné és Tannerné ez estve végképpen bucsuztak el szinpadunktól s emlékül virágcsokrokat nyertek a közönségtől.

Fővárosi értesitő

** A n e m z e t i dalkör máj. 1-én reggel majálist rendezett a városligetben.

** A k i h á z a s i t ó részénytársulat alapszabályait a kereskedelmi ügyérség megerősittete.

** A f ö l d t a n i társulat ápr. 24 én tartott ülésében értekeztek: Tóth Ágoston, Szabó József.

** Az e g y e t e m e n 4 tanár ad elő keleti nyelveket.

Délutáni posta.

— A k i r á l y holnap reggel 6 óra 37 perczkor érkezik Bécsből Budapestre és péntéken reggel alföldi körutjára utazik.

— K o m á r o m y György halálról a lapok táviratai röviden szólnak. Némelyek azt állitják, hogy Salzburgban véletlen esés, mások, hogy párbaj következtében mult ki. S ez valószinübb. A halált okozó párbaj okául azt állitják hogy Komáromy bizonyos, 1866-ban Bismarck által a fölkelésre osztogatott pénz elköltésével vádolta gróf K á r o l y i Gyulát, melyet aztán a vádolt gróf nevében gr. Károlyi Sándor és b. Podmaniczky Frigyes rágalomnak nyilatkoztattak a lapokban. Komáromy e nyilatkozat után pörbe akarta idézni gróf Károlyi Gyulát. A párbaj innen következett s ért ily szomoru véget.

A „Debreczen“ eredeti

MAGÁNTÁVIRATAI.

— **S t r a s b u r g, május 2. Az egyetem ünnepélyesen meynyittatott.**

— **M a d r i d, május 2. Hivatalos közlés szerint Don Carlos Genfbe visszatért; Serrano ma kezdi meg hadi müködését Navarrában a fölkelő csapatok ellen.**

— **P a r i s, máj. 2. Hire jár, hogy Eugénia excsászárné nagyon beteg.**

— **W a s c h i n g t o n máj. 1 Az amerikai követ lemondott; utódot nem fog helyette az amerikai kormány nevezni mindaddig, mig spanyolország a Cubában letartóztatott amerikai foglyok ügyében kellő elégtételt nem adand.**

KÖZGAZDASÁG.

Apr. 30. Ha a mai napról visszatekintünk a lefolyt hó tartamára: ennek lefolyását kellemesnek; a gazdászok müködésére alkalmasnak; a tenyészerő fejlesztésre nézve gazdag tartalmunak találjuk. Valóban mind a szántóföldeken, mind a kerteken nagy reményeket ébresztő terménydus életet találunk, s ha a május is ily kedvező lefolyással örvendezteti a gazdálkodó közönséget: bőaratásunk s szüretünk és gyümölcstermésünk felől alig lehet kétség.

A mezei munkák ezuttal apadóban vannak, ennek lehet tulajdonitani egy részt, hogy tegnap és ma piaczunkra több terményt szállitottak a vidékről, mint a mult héten lefolyt országos vásárra; tulajdonitani lehet más részt a fentebb jelzett kedvező aratás kilátásának, mely szerint a mult évi silány mégis magas áru terményeket gazdáink igyekeznek idejében eladni. E körülmény folytán ma már a jobbféle buza köblönként alig ért 11 ftot, csekélyebb 10 ft 10 ft 40 kr. Kétszeres 7 ft 60—8 ft 20 kr. Rozs 6 ft 80—7 ft. Árpa 5 ft. Tengeri 7 f. 60 kr. 8 ft. Zab 3 ft 50—60 kr. Köles 6 ft 80 kr. Kendermag 5 ft. A nyomott ár jelen alakulásának másik tényezője az izraeliták ünnepe, mely miatt ma és tegnap az izraeliták nem vásároltak.

(E tudósitás már pár számunkból kimaradt Szerk.

Távirati tudósitás

a bécsi tőzsdéről május. 2-ról.

Arany . 5 frt 38 kr. — Ezüst . . 110 frt, 65 kr.

Nyilttér.

Pestre átköltözésem következtében van szerencsém tisz. kartársaim, barátaim és pártfogóimtól ez uton bucsut venni s egyszersmind magamat további emlékezetökbe ajánlani.

Debreczen, 1872 máj. 2.

236 1—3 **Dr. Deutsh Ferencz.**

Kitünő minőségü fris liptai turót ajánl

235 1—3 **Geréby Fülöp.**

Felelősszerk. és kiadótulajdonos: OLÁH KÁROLY.

H I R D E T É S E K.

Arverési hirdetés.

Vagyonbukott Fábricius Géza csődtömegéhez tele részben tartozó, debreczeni széchenyi-uczai 1776 sor számu ház s utána járó szántóföldje, a csődválasztmány határozatához képest, folyó 1872. évi m á j u s 13-án d. u. 3 órakor a helyszinén megtartandó nyilvános árverésen el fog vású adatni, arra az árverelni kivánók ezennel meghivatnak.—

Becs — illetőleg kikiáltási ár 10,000 frt melynek is 10% százaléka bánatpénzül előre leteendő, — a többi árverési feltételek a l ó l i r o t t n á l, avagy választmányi tag B é r e s s y Sámuel ügyvéd urnál bármikor megtekinthetők.

Debreczen, ápril 5. 1872.

194 3—3 **Kóhn Mór** tömeggondnok.

Hirdetmény.

A szabolcsmegyei takarékpénztár, folyó évi május hó 1-től számitva a betéti kamatlábat egy százalékkal, illetőleg 6 és 7 százalékra felemelte; miről a t. cz. közönséget értesiteni ezennel szerencsém van.

N.-Kálló április 29-én 1872.

230 3—3 Dr. **Bleuer Miklós** gondnok.

Karlsbadi Mühl-Schloss- és Sprudel kutak.

Karlsbadi labdacsok és sók.

A karlsbadi természetes ásványviz számos esetben bebizonyult rendkivüli gyógyhatásánál fogva, felül áll minden gyógyásványvizen.

Különösen a g y o m o r, b é l, m á j, l é p, v e s é k, i v a r s z e r v e k, a d ü l m i r i g y k ó r o k b a n, c z u k o r b e t e g s é g b e n, a m é h i d ü l t b a j a i b a n i g e n ajánlható a karlsbadi viz használata.

A karlsbadi vizet otthon épen azon módon kell inni mint a kutnál. Rendes adag minden reggel egy palaczk, melyet vagy hidegen, vagy melegen 20 perczenyi időköz alatt kell meginni, s hacsak lehet szabadban sétálni, különben az ágyban használva is megvan hatása. Hogy a karlsbadi viz tisztitó hatása fokoztassék, egy theás kanál sprudelsót kell bele tenni. — Hidegen használva, több oldó erővel bir.

Franzensbádi ásványmocsár-vasmocsársó és lug.

Berogatásokhoz és fördőkhöz Mattoni és társa ásványmocsár bányájából Franzensbadból. Pótszere ez a vasmocsárfördőknek, utó és elögyógymódoknál. Igen ajánlható ez házi használatra, idült kóreseteknél, melyek után vérsszegénység, hiányos vérképződés, a szervek és szövetek elpetyhüdése, elgyengült beidegzés, s a szervek müködésének lombasága szoktak mint utóbajok beállani.

Griesshübler savanyuviz kutja.

„Ottó királyforrás“ Karslbad mellett. (osztrák selti viz.)

Legtisztább alkalicus savanyuviz, naponkint frissen töltve kapható a Griesshübler kutigazgatóság által. M a t t o n i e t K n o l l K a r l s b a d b a n. — Röpiratok, árjegyzékek ingyen. 210 3=12

Saját raktár: Bécsben Tuchlauben 14. sz. a. és Maximilian-utcza 5. sz. a.

Értesités.

Jó családból való két ifju Széchenyi-utczán a b a z á r b a n gyakornokul felvétetik.

223. 3—3.

Eladó bikák.

Gróf Dégenfeld Imre ur szegegyházi gazdaságában, az ujfehértói vasuti állomáshoz egy óránvira Csáki-faj származásu 5 éves 8 darab, 4 éves 14 drb. 3 éves 7 drb. Összesen 29 darab **tenyész bika** határozott áron e l a d a n d ó. A bikák május 1-től a nevezett helyen megtekinthetők. b é r m e n t e s l e v e l e k r e v á l a s z o l

219 6—10 **Madar Pál,** tiszttartó.

U. p. U j f e h é r t ó. Szegegyházán.

Eladó szöllő.

A vénkertben 6 kapa jókarban levő és sok termő nemes gyümölcsfával ellátott szöllő, pajtával sajtóval és szüretelő edényekkel együtt, kedvező feltételek mellett eladó.

Értekezhetni kis-mester utcán 1383-dik szám alatt.

217 4—10 **Polgár Dániel,** kis mester-utczán.

Felhivás.

A debreczeni k. törvényszék börtöne, valamint a kir. törvényszék területén levő kir. járásbiróságok fogházai felszerelésére szükséges többnemü tárgyak beszerzésére vállalkozni szándékozók, alólirt kir. ügyésznél folyó évi május hó 10-éig d. e. 9—12. délután 3—6 óráig bármely napon jelentkezzenek, hol a beszerezendő tárgyak jegyzékét megtekinthetik, s ajánlataikat a kitett határnapig bejelenthetik.

Debreczen, 1872. ápril. 29.

231 2—3 **Kuthy István** kir. ügyész.

Arverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó közhirré teszi, miszerint a „Marschall fiai és társa“ czégnek, Katz Lipót helybeli lakos ellen 180 a. sterling s járulékai iránt inditott perében hitelezők javára 2187. V. (1872.) s. a. elrendelt végrehajtás folytán lefoglalt többrendbeli értékes olajfestmények, egy iróasztal, egy fegyvertartó keret, egy nagy tükör s cséplőgép maradványoknak, alperesnek (Miklósutcza szegletén Jägerféle házban) lakásán leendő elárverésére ujabbi határidőül f. é. május hó 3-dik napjának d. e. 9 órája tüzetik ki. — Mire a venni szándékozók felhivatnak.

Kelt Debreczenben, 1872. april. 29.

229 2—3 **Sajó György,** debreczeni kir. törvényszéki végrehajtó.

Hirdetés.

A csapóutczai kisajtó iránt fekvő külső telkemen levő eddig csak szélerővel müködött liszt- és olajmalmomat — ujabb szilárd épitkezés által — gőzerőre a legcélszerübb berendezés mellett átalakitván, addig is, mig az olajgyártás ideje bekövetkeznék, folyó hó 6-tól azaz jövő hétfőtől fogva a l i s z t g y á r a t az őrlető közönség használatára müködésbe hozom. Melyet a tisztelt közönségnek — minél tömegesebb igénybevételül — becses figyelmébe ajánlok.

234 1—3 **Vecsey Imre.**

Eladó ház.

Miklósutczán 1959. sz. a, téglából épült cseréppel fedett, t ö b b lakszobából és egyéb helyiségekből álló ház földjével együtt eladó. Értekezni lehet ugyanott a tulajdonossal.

220. 2—3.

Kacsó Ferencz

üzletében

Czeglédutcza, Takarékpénztár ház alatt

Mindentéle kész törött festékek, — hozzávaló len kencze, pamacsok, gépfaolaj, parafin szekérkenőcs, bármily mennyiségben, ugy szinte gazdasági és kerti veteménymagvak, valamint füszeráruk, ásványvizek, elsőrendü köszén, jutányos áron ajánltatnak.

173 7—18

Eladó majorsági föld.

Debreczenben a homokkert mellett, az izraelita temető hátuljánál 4 hold majorsági föld a rajta levő gazdasági épületekkel, u. m.: lakóház, két szoba és konyhával, istálló 10 lóra, egy magtár, melybe 600 köböl élet megfér, aztán 2 akol 400 db. sertésre, végül 1800 s z u p s z a l m a, minden órán szabad kézből eladó. Van hozzá egy köblös luczernás is.

Értekezhetni a tulajdodsal a Kenesey ház alatti Liptai Sándor féle szappanos boltban.

197 8—8

Eladó luczernás.

A Széchényi kertben 3 és fél nyilas luczernás örök áron eladó. Értekezhetni Péterfia utcza 976. szám alatt a tulajdonossal.

228 3—3

Debreczen, 1872. Nyomatott részv. társ. könyvnyomdájában.